

EZKURRA, URDAI-AZPIKOA ETA GERNIKAKO ARBOLA

Udabariak sortu nau aritz-adartxo batean. Txikia naz oso; baiña, aundirako indarrak eta zuzenbideak neregan dodaz. Ez keixa: okerrik ez ba'da, elduko naz neure elburura.

* * *

Orlegia naz, muskerra, nere inguru osoaren antzera, eta borobiltzua. Badot txapela be bere kirtentxoarekin eutsigarriko eta adarrari itsatsiteko.

Eguzkiak, euriak, aizeak, ama-lurrak laguntzen dauste aurrera bidean, aritza tartean dala.

* * *

Udaberriarekin osotu naz polit eta eder. Begiak idegitan, ene poza biotzean, aizpaz inguraturik ikusten dot neure burua. Zenbat geran! Adarrak bete-bete dagoz eta aizearekin batera kulunka egiten dogu eguzki epeletan.

Adar-artean, an goienetan, ortzi-zabaia ikusten dot urdin eta urrezko erraiñuak datoz tarteatatik beera eta lurrean margotzen ditue milla marrazki argitsu, geldi egon eziñez urduri...

* * *

Udabarria aurrera doa; zugaitzaren oiñetan, gauetik goizera, perretxikoak sortu dira urretxak urdin-more eta gibelurdiñak orlegi. Baita ziza oriak be.

Ez dabe bizi luzerik izan: aldameneko baserritik ume mukizu batzuek agertu dira eta jaso euren betere eldu ez diran perretxikoak.

—Zergaitik orren txikiak jaso dozuez?

—Bestela, beste batek jasoko dituelako.

—Baiña, obe izango litzake danentzako, alkar errespetatuz, aunditzen eta bere onera etortzen lagatzea perretxi-kueri bezala, beste izaki guztieri...

—Obe dot perretxiko txikia, bat be ez baiño.

—Eta, ori ondo al dago?

—Booo... Ori esanez, sorbalda jaso eta ba-doz etxera.

* * *

Or datoz maldan gora, arnas-estuka, gizon eta emakume gazteak. Aupa mutillak! Jantzi gorritz, urdiñez eta oriz, urrutira perretxikoak dirudie, alai datoz eta sasoi sendoa darakuzte.

Atseden artu dabe aritz-pean.

Eguerdi-eguerdia da eta eguzkiak berotzen dau itzalik ez danean. Aritzak bere itzal ozpilla eskeintzen dautse alai eta biotzetik. Etzanda dagoz gora-begira, izardi-tanta sendoak bekokietatik dariela. Ostoartetik igarotzen diran erraiñuek euren gorputzeetan jolasten dira, burutik gerrira eta gerritik oiñetara.

Berri txarrak entzun dodaz euren egoetatik: arizti au ebagitera doazela, alegie egur-ikatza egiteko eta enborretik

etxegintzarako zura aterateko. Protesta bizian ekin dau-tsoe alkarrekin. "Orlegiak" ei dira eta "Ortz-adarra" alkartea osatzen daben orreitarikoak. Indar gitxi dauke oneik gauz onerako. Borondete ona: "al ba'nuke, egingo nuke"... Moto-zerrak, ordea, orreik bai dabela indarra!

Baiña, emen gagoz gu, milliaka, aritz barriak sortzeko. Neure barruan dodaz sustrai, enbor, adar, osto eta ezkur barrien indar-kemenak. Guk sortuko dogu arizti barria...!

* * *

Uda bere aizkenerako bidean dago eta eguzkia aspal-ditik dago berantz asita. Lengo gibelurdiñak orain ondio-baltz biurtu dira. Zein usain gozo beetik gora. Gaur ez da iñortxo be onein billa etorri, bart euritsu izan dalako edo gaur astelena dalako. Unetik unera aunditzen doaz: txapel aundi galanta sortu dabe bakoitzak eta sutabe potoloa... Zer perretxiko ederrak!

Umeak eskolan asita dagoz goizetik eta emen ez da umerik agertu. Biar ikusi bearko.

* * *

Ikusi dot: agure zaarrak emen, pardeltxo bana eskue-tan, iru lagun. Onein poza eta zoriona ondioak ikusi dabe-zenean. Amar urta gaztetu dira. Izan be bederatzia ondio ziran alkarrekin banan-banakoak, oso-osoak eta eder-ederrak...

Onein poza nire tristurarekin batera dator: soiñekoak orizkatzen asi jat eta nire inguruko ostoak be bai...

* * *

Udazkena amaitzera doa. Zerua goibel eta mendebale-ko aize zakarra euri-jasarein batera. Astindu dau geure adarra eta aidean bota gaitu eutsigarria etenda. Sail batek lurra jo dogu. Neure buru orlegia gaztain-kolore ikusita, Ituren'go kanta zaarra etorri zait burura:

Atzo ttuntun
gaur ttuntun
beti ttuntun
gaittun gu.
Gure diruak aittun eta
Nork naiko gaittun gu?
Atzo ttuntun
gaur ttuntun
beti ttuntun
gaittun gu.

* * *

Lurrak artu nau bere magalean epel eta aritzetik jausi-tako nere aitzak ikusi dodaz sakabanatuta. Erreten batean nago gorderik. Danon artean sortuko dogu arizti berria... Au poza!

KONTU-KONTARI

Baiña, zer da or datorren zerki ikaragarri ori!?

Bere atzazalak sartzen ditu loietan barruraino eta karterpillar baten muturra dau. Belarri aundiekin begiak estaltzen ditu goiko aritza ikusi ez dagian. Muturrean bi zulo bildurgarriak ekaitzaren aize-kiratsa botatzen dabenak, ito bearrekoa.

Sartu dau musturra lurpean mendiak arrotzeraino. Mustur artetik likaz beteteko misto lodikote bat atera dau eta arekin sartu nau errotara. Arririk gabeko errotea. Arririk ez ba dozu, bai gain ikaragarriak, gora eta beera dabilzanak. Agoa zabaltzean batak gora egiten dau eta besteak beera, agin-illara osoak; agoa ixtean, ordea, biak alkartzen dira karraska mingarria lagun dabela. Birrintu nabe bi sailleen artean eta iruntsi este-gorrian barrena, irakiten dagoen pertzaraino. Bertan naastu gaitue aizpa guztiak, zapero eta morokila gurekin egin ondoren, odol-erreka gorri batean zabaldu gaitue gorputzaren bideetan zear. Atze-aldeko laurenekoetara eroan nabe eta bertan urdaiazpiko biurtu.

* * *

Nere aldamenean egoan aizteak suerte ohea izan dau: lurrak arrotzean, azpian geratu da, lurpearen magalean gozo kokatuta, udaberriaren zain. Urteero izaten da udabarri barri bat. Bitartean edurrak eta euriak, aizeak eta eguzkiak lurra onduko dabe aritz barriari ongi-etorria emoteko. Arek beteko dau gure eginkizuna, bizia aurrera gertatu dedin; gu, berriz, emen gizonentzako janari gozo biurturik.

* * *

Gure mustro au-txerria deritza-or dabil ariztiko ezkurrez bere sabela beteten. Ondo miazten ditu baztarrak. Bai gizendu be sendoki koipez baiño geiago aragiz etta okelaz. Korrikalaria da eta ez kortan bizi osoa etzanda igaroten daben orreitarikoa.

Begiak dauz beti berantz, belarri aundiekin estalita, lurrera begira. Sekula ez dau, ez eta alditxo batean be, aritzarengana bere begi txikirik jaso. Lurrera begira, beti lurrera begira...

* * *

Sanmartiñik gabeko txarrik ez da oraindik sortu eta goietan edurrak agertzearekin batera, arrapatu dabe gure txarria mendian eta arategira eroan. Aizto zorrotzez odol-uztu dabe odolosteak egiteko. Atzeko laurenak, piparrez eta gatzetz, aize otzetan eskegi ditue eta, ara gu, ezkurrok,

negua zintzilik pasatzeko asmotan urdaiazpikoa umatu eta ondu arte.

* * *

Ama-lurraren magala galdu, negu osoa atzetan zintzilik eskegita pasatzeko, ez da gozo-gozoa izan. Alan be emendik jatsiteko eguna eldu da. Esku biguñez eta leunki artu gaitue begirun aundiz eta artillezko zorro zuri batean gorde. Tokiko marka ipiñi eta bialdu gaitue Urlia jaun euskaldunaren tabernara.

Emen be zintzilik. Aize otzik ez da; bai, ordea, zigarro-keiaren atsa. Barriro umatzeko ete da? Mendi garaiko aizea au baiño ohea, otzago izan arren. Aize garbia zergaitik zikintzen dau gizonak ezpañetan, kentzeke daroan zigarro narratx orrekin?

* * *

Zenbat itz, zenbat berba eta zenbat mintzo egiten daben gizonak gure urdaiazpikopean... Emendik begiratu-ta, naiko kaskarrak ikusten dodaz: txerria aundiago ikusten zan ariztian.

Gaur berbetako gogoa dakarte: futbol-zelaitik datoz. Atletik eta Real nastetan ditue. Zein geiago dan ala ez dan.. Real'ak sei gol sartu dautsozale Valencia'ri eta Atletik'ek ez dauala orrenbeste sekulan egin... Baietz eta ezetz: eztabaida gogorra sortu da.

* * *

Gol ori gauza interesgarriren bat dogu, aizez puztuta eta itz-jario etorri bait dira futbol-zelai orretatik. Zer ete da gola? Jainkoren bat ete da?

Guztiak ekin dautse urdaiazpikoari ortzak ezartzen mauka-mauka... Gauza gozoa gera, antza. Ez da inortxo be txarriarekin gogoratu, ezkurarekin gogoratu, aritzarekin gogoratu...

Txarriak ezkurra lurrari begira jan; gizonak urdaiazpikoa lurrari begira jan, gora begiratzeko... Txarri-kumak ete dira...? Ez dabe, ba, belarri ain luzerik, ez eta mustur ain zekarrik be...

Ebagi nabe. Iruntsi nabe. Pertza txikiagoa: atsa aundiago, ardo-usaiña... Galdua naz...

ARRINDA'TAR ANES

P.D. Konsolagarri gertatu zitzaion bere aizpa bat Gerrika'n erne zala jakiteak, aritz eder bat sortuz, sekulan galduko ez dana.